

Asia: VN/23332/2026

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi datakeskusrekisteristä

Lausunnonantajan lausunto

Soveltamisala: 0,5 megawatin raja-arvo ja turvallisuuspoikkeus (1 §)

-

Ilmoitusvelvollisuuden ajankohta (5 §)

-

Ilmoituksen yhteydessä toimitettavat tiedot sekä tietojen toimittamisesta poikkeaminen (6 §)

Kansallisen tilannekuvan kannalta rekisteriin kerättäväksi esitetyt tiedot ovat puutteelliset siltä osin, että niistä puuttuu ympäristövaikutusarviot ja -tiedot. Kiireellisen säädäntöaikataulun vuoksi energiavaikutuksiin keskittymistä voi pitää hyvänä kompromissina. Jatkossa tilannekuvaa tulisi laajentaa myös ympäristönäkökulmiin. Ratkaisu edellyttäisi ympäristöhallinnolta tiedonkeruuta ja analyysia omalla tahollaan sekä valtioneuvostotason yhteensovittamista ja kokonaisanalyysia aiheesta, ellei kokonaisuutta saada sovitettua nykyisen datakeskusrekisterin yhteyteen yli viranomaisrajojen.

Oletettavasti Euroopan digitaaliseen suvereniteettiin liittyviä tiedontarpeita datakeskusten osalta ratkotaan muiden viranomaisten toimesta.

Muutoksista ilmoittaminen ja muutositmoitusten ajankohta (7 §)

-

Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus, tietojenantovelvollisuus ja tietojen luovuttaminen (10, 11 ja 12 §)

Kuntaliitto kiittää siitä, että ehdotetussa sääntelyssä on huomioitu kuntien oikeus saada rekisteristä tilannekuvaa muiden viranomaisten rinnalla. Kuntaliitto kuitenkin painottaa, että tietoa tulisi saada kunnille kattavasti. Se, että datakeskustoimija määrittää jonkin tiedon rekisteri-ilmoituksessa

luottamukselliseksi tai liikesalaisuudeksi ei saa estää kunnallista viranomaista saamasta tätä - salassa pidettävää - tietoa kattavasti oman toimintansa (kuten esimerkiksi kaavoitus, elinvoima ja työllisyys) tueksi.

Ehdotamme tarkennusta säädöskohtaisiin perusteluihin kunnallisten viranomaisten osalta: "[...] Tilannekuvaa voitaisiin luovuttaa tarvittaessa myös kunnille ja maakuntien liitoille muun muassa aluekehityksen tarpeisiin." Perusteluna on maakuntien liittojen merkittävä rooli kaavoituksessa ja aluekehityksessä. Ne kuuluvat myös kunnallisiin viranomaisiin.

Kuntatoimijoiden yhteisen tilannekuvan ja strategisen kehittämisen tueksi myös Kuntaliitolla sekä kunnallisilla kehittämissyhtiöillä tulisi olla kunnallisia viranomaisia vastaava oikeus saada rekisterin tietoja.

On hyvä, että tilannekuvasta laaditaan myös julkinen versio. Se tukee laajemman yleisön tietotarpeita. Tilanteen eläessä nopeasti, riittääkö sen julkaisu kerran vuodessa vai pitäisikö sitä koostaa ja päivittää useammin - esimerkiksi kahdesta neljään kertaa vuodessa.

Voimaantulon ajankohta sekä siirtymäaika rakentamisvaiheessa ja toiminnassa olevien datakeskusten osalta (15 §)

-

Huoltovarmuuskuskuksen tehtävä ja sen resursointi

Toimiala kehittyy nopeasti, joten myös datakeskusrekisterin tietojen tulisi olla viranomaisten saatavilla viiveettä. HVK tulee resursoida siten, että se voi vastata nopeasti yksittäistenkin viranomaisten tilannekuvatarpeisiin.

Muut esitystä koskevat huomiot

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua tästä aiheesta. On tarpeellista, että datakeskusten sääntelyä kehitetään Euroopassa ja kansallisesti. Ehdotettu kansallinen datakeskusrekisteri on tärkeä osa kokonaisuutta. Rekisteriin kerättävät tiedot auttavat viranomaisia muodostamaan ajantasaista tilannekuvaa, joka tukee viranomaisten päätöksentekoa, muuta datakeskussääntelyä sekä lisää yhteiskunnan ymmärrystä datakeskuksista.

On tärkeää rakentaa yhtenäinen eurooppalainen ja kansallinen sääntelyperusta, jolla varmistetaan, ettei datakeskuksilla ole hallitsemattomia negatiivisia vaikutuksia energiajärjestelmään, ympäristöön, yhteisöihin, turvallisuuteen ja EU:n digitaaliseen suvereniteettiin.

EU:ssa ja kansallisesti tulee varmistaa, että datakeskusbuumi ei nosta sähköenergian hintaa nykytasolta kohtuuttomasti huomioiden keskihinnan ja hintapiikit. Tämä edellyttäne datakeskustoimijoita ohjaavien vaatimusten asettamista esimerkiksi vara- ja säätövoimasta sekä

kysyntäjoustosta. Lisäksi datakeskustoimintaa ohjaavia vaatimuksia pitänee kohdentaa energialähteiden ja jäähdytysratkaisujen kestävyteen sekä luonnon ennallistamiseen. Hukkalämmön tarjoamista hyödynnettäväksi tulee myös edellyttää. Tulisi myös varmistaa, että eurooppalaisille ja eurooppalaisia hyötykuormia ajaville laitoksille riittää taloudellisesti kannattavia sijainteja jatkossakin.

Lisäksi tulisi arvioida, millaisilla ohjauskeinoilla voidaan varmistaa, että datakeskushankkeiden ja -toiminnan paikallisesti ja kansainvälisesti luomat työllisyys- ja liiketoimintamahdollisuudet saadaan kotiutettua Suomeen ja suomalaisille toimijoille mahdollisimman suurelta osin.

Härkönen Mikko
Suomen Kuntaliitto ry

Setälä Martti
Suomen Kuntaliitto ry